

نویسنده: م.ک. بهادر اکمار «M.K.Bhadra Kuma» .
منبع و تاریخ نشر: نیوزکلک «2022-12-16» .
برگردان: پوهندوی دوکتور سیدحسام «مل» .

عصر جدید روابط چین و عربستان ایران را به چالش می کشد

New Era of China-Saudi Ties Riles Iran

نمی توان از تهران غافل شد که تاریخی بودن سفر شی (Xi) به عربستان سعودی در بازآفرینی تاریخی است که در غرب آسیا از زمان ملاقات مخفیانه بین فرانکلین روزولت رئیس جمهور وقت ایالات متحده و پادشاه عربستان سعودی در سال 1945 در نزدیکی اسکندریه رخ می دهد .

It cannot be lost on Tehran that the historicity of Xi's visit to Saudi Arabia lies in the recreation of the history playing out in West Asia since the secret meeting between the then US president Franklin Roosevelt and King Abdul Aziz of Saudi Arabia off Alexandria in 1945.



شی جین پینگ، رئیس جمهور چین، محمد بن سلمان، ولیعهد سعودی را به عنوان یک رهبر تعیین کننده می بیند، ریاض، 9 دسامبر 2022

شکوه و تشریفات سفر اخیر **شی جین پینگ**، رئیس جمهور چین به عربستان سعودی، با پیش پا افتاده بودن و فضای سرد پیرامون سفر **جو بایدن**، رئیس جمهور آمریکا با پادشاهی مقامات سعودی در ماه جولای مقایسه شده است. با این حال، تفاوت اصلی این است که سعودی ها سه اجلاس منطقه ای جداگانه برای شی (XI) سازماندهی کردند - جدای از نشست دوجانبه، اجلاس دوم با 21 رهبر عرب و سومین اجلاس با هفت حاکم کشورهای شورای همکاری خلیج فارس.

"سه در یک" سیگنال بزرگی را منتقل کرد که عربستان سعودی در قلب دیپلماسی جهان **عرب چین** قرار دارد. این در تضاد شدید با روابط تجاری است که اتحاد تاریخی آمریکا و عربستان به آن کاهش یافته است.

در واقع، نزدیک به سه دهه قرارداد انرژی و سرمایه گذاری در طول سفر **شی**، هسته اصلی منافع استراتژیک عربستان سعودی و **چین** را حفظ خواهد کرد. آنها حوزه های مرزی مانند فنآوری اطلاعات، انرژی سبز، خدمات ابری، زیرساخت ها و سلامت را در بر می گیرند و حس همسویی بیشتری را بین محور تنوع اقتصادی ریاض (معروف به چشم انداز 2030) و توسعه هوشمند مبتنی بر کمربند و جاده (**BRI چین**) ایجاد می کنند. صنایع و زیرساخت های با کیفیت بالا، از جمله زیرساخت های دیجیتال، که پتانسیل ایجاد ارتباط منطقه ای را در دهه های آینده دارد.

همانطور که یک مفسر چینی اشاره کرد، انتظار می رود سرمایه گذاری های هیدروژن سبز و انرژی خورشیدی **پکن** تکمیل کننده انرژی پاک ریاض باشد و با هم "زیرساخت تطبیقی را در جهان عرب تقویت کند". به عنوان مثال، توافق مهمی را که با غول فنآوری **چینی هوآوی** امضا شده است، در نظر بگیرید که درها را به روی مجتمع های فناوری پیشرفته در شهرهای عربستان سعودی که با همکاری توسعه **G 5 چین** در بسیاری از کشورهای حاشیه خلیج فارس (مانند امارات متحده عربی، کویت و قطر) همبستگی دارند، باز خواهد کرد.

از آنجایی که عربستان سعودی اولویت های خود در بخش انرژی را با تمرکز **چین** بر تقویت انعطاف پذیری زنجیره تامین در منطقه غرب آسیا هماهنگ می کند، این پادشاهی خود را به عنوان مرکز منطقه ای برای کارخانه های **چینی** معرفی می کند. این یک "برد-برد" است، زیرا زنجیره های تامین انرژی پایدار برای رشد و چشم انداز بهبود بسیاری از اقتصادهای عربی منطقه ای حیاتی هستند.

کافی است بگوییم که حتی با وجود هم افزایی های توسعه ای جدید و همکاری های چندبخشی پیشنهادی، مشارکت استراتژیک جامع **چین** و عربستان سعودی را در لیگی متفاوت قرار می دهد، منطقه عربی به عنوان یک کل از تأثیر تحول این مشارکت، مزایای زیادی خواهد داشت. بیانه مشترک منتشر شده پس از سفر **شی** در مورد اهمیت گسترش روابط عربستان و **چین** در چارچوب بین المللی آنها و نمونه ای از همکاری، همبستگی و سود متقابل برای کشورهای در حال توسعه صحبت می کند.

در این بیانیه آمده است: «طرف سعودی همچنین بر اهمیت جذب شرکت های **چینی** بین المللی برای افتتاح مقر منطقه ای در پادشاهی تأکید کرد و از علاقه تعدادی از شرکت ها در این زمینه قدردانی کرد زیرا آنها در حال دریافت مجوز برای تأسیس دفتر مرکزی منطقه ای خود در این کشور هستند. در نهایت از تجربیات و توانایی های استثنایی چین به نفع اقتصاد دو کشور بهره مند شوید.» واضح است که امضای یک "طرح هماهنگی" بین **BRI و Vision 2030** یک تغییر بازی است.

اولین اجلاس سران چین و شورای همکاری خلیج فارس و نشست چین و اتحادیه عرب در فضای بین‌المللی کنونی برجسته است و چشم‌انداز "همکاری جمعی" را بین چین و کشورهای عربی ایجاد می‌کند. آنها متعهد به اقدام مشترک عربستان سعودی و چین برای تقویت روابط شراکت استراتژیک بین کشورهای شورای همکاری خلیج فارس و چین، و نهادینه کردن نشست وزرای اقتصاد و تجارت شورای همکاری خلیج فارس و چین هستند. فرمت 6 + 1 اینچی بین GCC و چین.

در بیانیه مشترک نیز در بعد دیپلماتیک آمده است: «طرف چینی از کمک‌های مثبت و حمایت برجسته پادشاهی برای ارتقای صلح و ثبات منطقه‌ای و بین‌المللی قدردانی کرد. حمایت قاطع چین از موضع عربستان در قبال یمن و تاکید بر اهمیت حمایت از شورای رهبری ریاست جمهوری یمن، به ویژه قابل توجه است.»

جای تعجب نیست که سفر شی جینپینگ از عربستان باعث ناراحتی در تهران شد. شبکه اتحادهای منطقه‌ای که ریاض برای مشارکت چین بافته است، منحصراً متعلق به کشورهای عربی است. و آنچه تهران را بیشتر آزار می‌دهد این است که عربستان سعودی و ائتلاف عربی حیاتی‌ترین الگوی استراتژی‌های منطقه‌ای چین در منطقه غرب آسیا و آفریقا خواهند بود.

ایران به عنوان یک مرکز قدرت رقیب نمی‌تواند با این توسعه کنار بیاید. و این در زمانی اتفاق می‌افتد که ایران به عنوان پیشروی منطقه خلیج فارس و اتحاد محوری عربستان سعودی با ایالات متحده در وضعیت ناامیدکننده‌ای فرو رفته است.

ناخوشایندترین برش با ید این باشد که اگرچه چین در مذاکرات برجام مشارکت دارد، اما در بیانیه مشترک آمده است که دو طرف از ایران خواستند با آژانس بین‌المللی انرژی اتمی همکاری کند، رژیم منع اشاعه را حفظ کند و بر احترام به آن تاکید کند. اصول حسن همجواری و عدم مداخله در امور داخلی کشورها.

«در بخشی دیگر از بیانیه مشترک با اشاره پنهان به ایران آمده است: «طرف چینی حمایت خود را از پادشاهی در حفظ امنیت و ثبات خود اعلام کرده و مخالفت خود را با هرگونه اقدامی که در امور داخلی پادشاهی عربستان سعودی مداخله کند، تایید کرده و آن را رد می‌کند. هرگونه حمله‌ای که غیرنظامیان، تأسیسات غیرنظامی، سرزمین‌ها و منافع عربستان را هدف قرار دهد.» با این حال، تهران تصمیم گرفته است که همه اینها را نادیده بگیرد و در عوض به بخش خاصی از بیانیه مشترک چین و شورای همکاری خلیج فارس اشاره کند تا نارضایتی خود را تخلیه کند. در فرمول مربوطه آمده است: «رهبران حمایت خود را از همه تلاش‌های صلح‌آمیز، از جمله ابتکار و تلاش امارات متحده عربی برای دستیابی به راه‌حلی صلح‌آمیز برای موضوع جزایر سه‌گانه، تأیید کردند. تنب بزرگ، تنب اصغر و ابوموسی از طریق مذاکرات دوجانبه با رعایت موازین حقوق بین‌الملل و حل این موضوع با رعایت مشروعیت بین‌المللی.»

در ابتدا، هیچ چیز انفجاری در اینجا وجود ندارد، اما تهران از اینکه پکن موضع ایران را نادیده گرفته است که این موضوع «غیرقابل مذاکره» است و به حاکمیت و تمامیت ارضی کشور مربوط می‌شود، خشمگین شد. مفسران و مقامات ایرانی مدعی شده‌اند که «به نظر می‌رسد چین در این مناقشه جانبداری می‌کند.»

سفیر چین به وزارت امور خارجه ایران احضار شد و ابراهیم رئیسی رئیس جمهور از نام بردن چین ابراز ناخرسندی کرد) به تفسیر خشمگین تهران تا یمز با عنوان حرکت اشتباه **چین** در طناب پوسیده شورای همکاری خلیج فارس مراجعه کنید)

در حال حاضر نمی توان گفت که این تاریخ تا چه حد باید جدی گرفته شود. خروس واقعی تهران می تواند دو جنبه داشته باشد: یکی اینکه روابط چین و عربستان در حال افزایش است و ممکن است به تدریج ایران را به ردیف دوم در سیاست منطقه ای تنزل دهد .

البته، ایران شراکت امیدوارکننده ای با روسیه دارد، اما این اساساً یک ماتریس ژئوپلیتیکی با متغیرها بی است که مشروط به پیچش ها و چرخش های رویارویی مسکو با غرب در شرایط تحریم است. در همین حال، بن بست مذاکرات هسته ای در **روین**، عادی سازی ایران را در برابر «غرب دسته جمعی» منع می کند .

بیا نیه مشترک تنها به طور آشکار به «تصمیم آنها برای توسعه همکاری و هماهنگی در زمینه های دفاعی» و «همکاری دو کشور در استفاده صلح آمیز از انرژی هسته ای» اشاره می کند. اما روابط دفاعی و همکاری هسته ای چین و عربستان سعودی سابقه طولانی دارد. هیچ کس عاقل تر نخواهد بود، زیرا مقامات سعودی و **چینی** در مورد مکاتیب های پرداخت به ارزهای محلی برای نوع خاصی از تراکنش ها بحث می کنند .

در تحلیل نهایی، ایران تنها می تواند خود را مقصر بداند. این کشور با نقشه راه 25 ساله 400 میلیارد دلاری خود برای سرمایه گذاری های چینی، زودتر از عربستان سعودی پیشی گرفت، اما نقشه راه را از دست داد، و **چین** احتمالاً این را می سنجد که عربستان سعودی به عنوان یک شریک اقتصادی بسیار بیشتر از ایران در این زمینه برای ارائه دارد نزدیک و میان مدت.

سعودی ها می دانند که چگونه پول را در دهان بگذارند. آنها جزمی نیستند. و Vision 2030 لانه زنبوری از پروژه های بزرگ است. و در ولیعهد **محمد بن سلمان**، رهبری قاطع دارند. در مورد چین، اقتصاد آن در حال کند شدن است و نیاز مبرمی برای تقویت صادرات وجود دارد .

در واقع، تصمیم در مورد برگزاری نشست های دوسالانه **چین** و عربستان تضمین می کند که رویکرد مدیریت از بالا به پایین، که مشخصه هر دو کشور است، به دقت رصد شده و بر اساس نیازها تنظیم می شود. از سوی دیگر، ایران با توجه به سطوح مختلف تصمیم گیری و سیاست های خودکامه متضاد، می تواند شریکی خشم انگیز باشد .

به طور قطع، **چین** همچنین جذب نفوذ عربستان سعودی در جهان عرب به عنوان یک عامل کلیدی با پتانسیل برای کمک به پیشبرد BRI در منطقه در محیط پس از همه گیری است .

تهران دلایلی دارد که نگران تغییر موازنه منطقه ای به نفع عربستان سعودی باشد نمی توان از تهران غافل شد که تاریخی بودن سفر شی به عربستان سعودی در باز آفرینی تاریخی است که در غرب آسیا از زمان ملاقات مخفیانه بین فرانکلین روزولت رئیس جمهور وقت ایالات متحده و پادشاه عربستان سعودی در سال 1945 در نزدیکی اسکندریه رخ می دهد.

===== **با تقدیم احترامات «2022-12-17»**